

СПІВПРАЦЯ СІМ'Ї ТА ШКОЛИ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Вахтангішвілі Марина

Придніпровська державна академія фізичної культури та спорту

Анотації:

У статті розглянута актуальна проблема взаємодії батьків і школи, яка спрямована на вдосконалення системи фізичного виховання молодших школярів. Актуальність. Школа та сім'я виступають для молодшого школяра першими й основними моделями соціального світу. Саме шкільний і сімейний досвід відіграють важливу роль у становленні розвитку особистості, збереженні та зміцненні здоров'я, формуванні здорового способу життя. Мета – визначити ставлення батьків дітей молодшого шкільного віку до фізичного виховання для обґрунтування шляхів взаємодії сім'ї та школи з метою покращення здоров'я. Методи: аналіз літературних джерел, анкетування. Результати досліджень. Основними результатами виконаної роботи стало визначення взаємозв'язку батьків і школи у фізичному вихованні молодших школярів. Проведене анкетування дало змогу визначити, що 98,57 % батьків, вважають, що заняття з фізичної культури покращують здоров'я дітей, 78,57 % опитуваних батьків відзначили, що заняття з фізичної культури підвищують працездатність. Наші дослідження свідчать, що 35,71 % батьків займаються у вільний час фізичною культурою самостійно, разом з дітьми виконують фізичні вправи лише 25,71 %. Значна кількість опитаних (78,57 %) знайомі з системою фізкультурно-оздоровчої роботи в школі, 21,43 % – ні. Тому актуальним залишається питання про співпрацю школи та сім'ї у фізичному вихованні, зокрема, таких аспектах, як зміцнення здоров'я. Висновки. Виявлено позитивне ставлення батьків до регулярних занять фізичною культурою та спортом у школі та поза її межами. Проведене анкетування дозволило визначити шляхи вдосконалення роботи сім'ї та школи у фізичному вихованні. Співпраця сім'ї та школи, за умов її ефективної організації, може стати суттєвим важелем активізації залучення дітей до занять фізичною культурою.

Ключові слова:

анкетування, молодший шкільний вік, фізична культура, здоров'я.

Family and school cooperation in the upbringing of children of primary school age

The article deals with the actual problem of interaction between parents and school, which aims to improve the system of physical education of younger students. Actuality. School and the family are the first and the main models of the social world for the younger student. It is the school and family experience that play an important role in the development of personality, preservation and strengthening of health, formation of a healthy lifestyle. The aim is to determine the attitude of parents of children of primary school age to physical education to justify ways of interaction between family and school in order to improve health. Methods: analysis of literary sources, questionnaires. Results of research. The Main results of this work was to determine the relationship between parents and schools in the physical education of primary school children. The survey allowed to determine that 98.57% of parents believe that physical education improves the health of children, 78.57% of parents surveyed noted that physical education increases efficiency. Our research shows that 35.71% of parents are engaged in physical culture on their own in their free time, only 25.71% perform physical exercises together with their children. A significant number of respondents (78.57%) are familiar with the system of physical education and health work at school, 21.43% - no. Therefore, the question of cooperation between the school and the family in physical education, in particular, aspects such as health promotion, remains relevant. Conclusions. The positive attitude of parents to regular physical training and sports in school and outside it's revealed. The survey allowed to determine ways to improve the work of the family and school in physical education. Cooperation between the families and the school, provided it's effective organization can be a significant lever to attract of children in physical education.

questioning, primary school age, physical culture, health, conclusions

Сотрудничество семьи и школы в воспитании детей младшего школьного возраста

В статье рассмотрена актуальная проблема взаимодействия родителей и школы, которая направлена на усовершенствование системы физического воспитания младших школьников. Актуальность. Школа и семья выступают для младшего школьника первыми и основными моделями социального мира. Именно школьный и семейный опыт играют важную роль в становлении развития личности, сохранения и укрепления здоровья, формировании здорового образа жизни. Цель – определить отношение родителей детей младшего школьного возраста к физическому воспитанию для обоснования путей взаимодействия семьи и школы с целью улучшения здоровья. Методы: анализ литературных источников, анкетирование. Результаты исследований. Основными результатами проделанной работы стало определение взаимосвязи родителей и школы в физическом воспитании младших школьников. Проведенное анкетирование позволило определить, что 98,57 % родителей считают, что занятия физической культурой улучшают здоровье детей, 78,57 % опрошенных родителей отметили, что занятия физической культурой повышают работоспособность. Наши исследования свидетельствуют, что 35,71 % родителей занимаются в свободное время физической культурой самостоятельно, вместе с детьми выполняют физические упражнения лишь 25,71 %. Значительное количество опрошенных (78,57 %) знакомы с системой физкультурно-оздоровительной работы в школе, 21,43 % – нет. Поэтому актуальным остается вопрос о сотрудничестве школы и семьи в физическом воспитании, в частности, таких аспектах, как укрепление здоровья. Выводы. Виявлено положительное отношение родителей к регулярным занятиям физической культурой и спортом в школе и за ее пределами. Проведенное анкетирование позволило определить пути совершенствования работы семьи и школы в физическом воспитании. Сотрудничество семьи и школы, при условии ее эффективной организации, может стать существенным рычагом активизации привлечения детей к занятиям физической культурой.

анкетирование, младший школьный возраст, физическая культура, здоровье.

Постановка проблеми. Школа та сім'я виступають для молодшого школяра першими й основними моделями соціального світу. Саме шкільний і сімейний досвід мають допомогти зростаючій особистості оволодіти законами, за якими живе дорослий світ, уміннями, навичками, які відіграють важливу роль у становленні розвитку особистості, збереженні та зміцненні здоров'я, формуванні здорового способу життя.

Діти здобувають освіту, виховуються та навчаються не лише в школі. Їх розвиток продовжується і поза стінами школи та, насамперед, у сім'ї. Сім'я – один із головних виховних інститутів, значення якого у формуванні особистості дитини важко переоцінити [3]. Лише в сім'ї, під керівництвом і з допомогою батьків, дитина пізнає навколишній світ з усіма його складнощами та багатограними проявами, тут проходить її громадське становлення, формується світогляд та естетичні смаки [4]. Спільні заходи школи та сім'ї щодо фізичного виховання учнів молодших класів повинні сприяти збереженню та зміцненню здоров'я, всебічному розвитку та зниженню втомлюваності, підвищенню опірності організму до різних захворювань у період навчання [1]. Відповідна теоретико-методична підготовка батьків повинна мотивувати їх до активних занять фізичними вправами з дітьми, до використання природних чинників, до формування здорового способу життя, що сприятиме досягненню особистих і суспільних цілей. Критерієм ефективності цього процесу повинен бути рівень здоров'я, фізичного розвитку, фізичної підготовленості дітей

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Основні питання особливостей фізичного виховання молодших школярів розглядалися в працях Вільчковського Е.С, Дубогай, А.Д., Москаленко Н.В., Огністого А.В., та ін. [5, 9, 12, 14].

У своїх дослідженнях Вільчковський Е.С виявив ефективність організації процесу фізичного виховання в молодших класах, визначив, що один із принципів оздоровчої спрямованості, який зобов'язує спеціалістів з фізичної культури та спорту так організувати фізичне виховання, щоб воно виконувало і профілактичну, і розвиваючу функції [5].

Гущина С.В [7], Данилевич М.В. [8], переконані в тому, що виховання дітей у школі та сім'ї – це нерозривний процес з єдиною метою, який зорієнтований не лише на спільні зусилля навчального закладу та сім'ї у вихованні школярів, а й на їх виховну співпрацю в цьому процесі. Його здійснення передбачає єдино спрямовану взаємодію у взаємозалежній діяльності в системі стосунків батьків і педагогів. Стосунки співпраці передбачають рівність сторін, взаємну доброзичливість і повагу.

Гаджеєвим Р.Д. [6] виявлені ефективні засоби, форми та методи взаємодії школи та сім'ї у формуванні здорового способу життя молодших школярів. Визначено ефективні форми та методи організації просвітницької та фізкультурно-оздоровчої роботи в умовах початкової школи та сім'ї [6].

У своїй праці Корнієнко С.М обґрунтував ефективність освітньо-виховної та фізкультурно-оздоровчої роботи, проведених в умовах сім'ї і школи, що значно підвищується при комплексному підході до використання засобів фізичної культури та спорту в поєднанні з загартовуючими процедурами [10].

У сім'ї та школи спільна мета – виховати всебічно розвинену, гармонійну особистість, здатну реалізувати себе в професійному, громадському та сімейному житті. Кінцевий результат спільної виховної роботи сім'ї та школи – сформовані в дитини потреби в здоровому способі життя, розвинений інтелект, широкий усебічний розвиток, розуміння відповідальності за майбутнє суспільства та держави [15].

Аналіз науково-методичної літератури свідчить про позитивний вплив різних видів рухової активності на формування пізнавальних і фізичних здібностей, емоційну сферу та соціалізацію дітей у соціумі.

В організації навчально-виховного процесу слід враховувати, що позитивні емоції підвищують загальний рівень функціонування нервових структур забезпечення їх

мобілізаційної готовності до сприйняття інформації із зовнішнього світу. Підбір цікавих для дитини засобів і їх емоційний виклад загострює увагу та підвищує інтерес до навчання.

Бондарчук О.М. розробила авторську програму заходів взаємодії школи та сім'ї у фізичному вихованні першокласників, спрямовану на зміцнення здоров'я та підвищення рівня фізичної підготовленості [2].

У дослідженнях Перегудова О.А, Рябухи О.І, Шукаєва А.В. [13, 14] було звернено увагу на необхідність підвищення знань батьків, які сприяють формуванню мотивації дітей до занять з фізичною культурою та спортом.

З цією метою цими вченими розроблялись відповідні програми для батьків і вчителів з метою формування здорового способу життя та зміцнення здоров'я в молодших школярів.

Перегудовою О.А. розроблена науково обґрунтована програма по залученню молодших школярів до здорового способу життя, реалізована при дотриманні виявлених педагогічних умов взаємодії школи та сім'ї у залученні молодших школярів до здорового способу життя: формування ставлення в молодших школярів до здорового способу життя як цінності, зусиллями школи та батьків [13]

З метою інтеграції школи та сім'ї для всебічного розвитку дітей, організації дозвілля, розкриття особистості дитини, Шукаєва А.В. пропонує застосовувати педагогічні технології взаємодії сім'ї та школи на онові діяльності фізкультурно-оздоровчого клубу. Мається на увазі, у виховному просторі, який складається в результаті організованих педагогічних зусиль сім'ї та школи в управлінні процесом розвитку дитини [14].

Аналіз спеціальної літератури свідчить про те, що незважаючи на такий широкий спектр спеціальних досліджень, мало уваги приділено організації

взаємодії школи та сім'ї у фізичному вихованні, здоровому способу життя молодших школярів.

Мета дослідження – визначити ставлення батьків дітей молодшого шкільного віку до фізичного виховання для обґрунтування шляхів взаємодії сім'ї та школи з метою покращення здоров'я.

Завдання дослідження:

1. Дослідити сучасний стан проблеми взаємодії школи та сім'ї у фізичному вихованні молодших школярів.

2. З'ясувати ставлення батьків до сучасного стану взаємодії школи та сім'ї у фізичному вихованні учнів.

Дослідження проводилося на базі НВК № 28, м. Дніпро. У дослідженнях брали участь 70 батьків дітей молодшого шкільного віку з першого по четверті класи.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел, анкетування.

Результати дослідження та їх обговорення. Проблематика взаємодії сім'ї та школи у фізичному вихованні першокласників широко досліджується в галузі фізичного виховання, психології та педагогіки.

Як зазначає професор Москаленко Н.В., одним із чинних факторів підвищення мотивації молодших школярів є вплив сім'ї .

Вплив сім'ї на розвиток дітей визначається дією багатьох факторів, таких як:

1. Соціально-економічні, які залежать від добробуту сім'ї, зайнятості батьків на роботі, розмірів зарплати.

2. Технічно-гігієнічні, які визначаються умовами проживання, особливостями способу життя сім'ї.

3. Демократичні, які залежать від складу та структури сім'ї [11].

Сучасні сім'ї мають досить специфічні погляди на виховання дітей, в тому числі, й на роль фізичної культури в житті дітей.

Для визначення ставлення батьків до фізичної культури та спорту, нами було проведено анкетування, в якому взяли участь 70 осіб, з них 71,42 % віком від 31 до 40 років, 87,14 % – жінки, 12,86 % – чоловіки.

За даними анкетування батьків (рис. 1) дітей молодшого шкільного віку, лише 45,71 % батьків займаються в різних формах фізкультурно-оздоровчих занять.

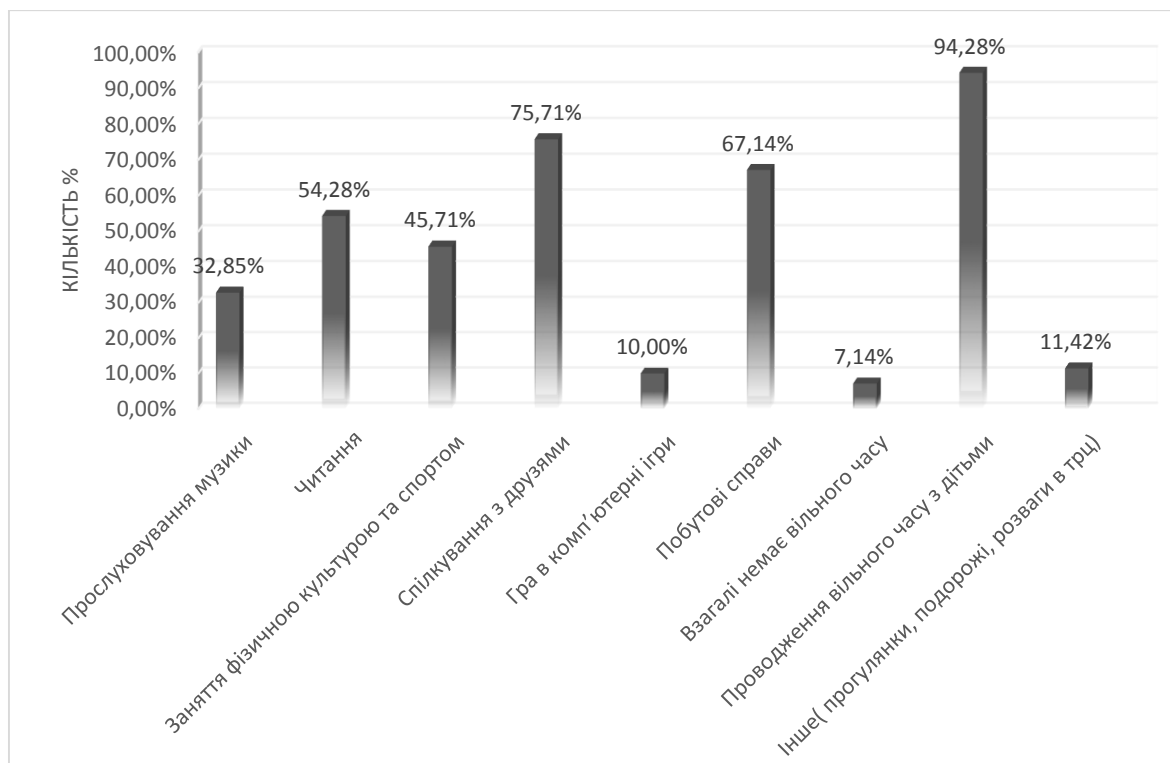

Рис 1. Розподіл вільного часу батьків без дітей

За вихідними даними анкетування 94,28 % проводять свій вільний час з дітьми, 75,71 % приділяють увагу спілкуванню з друзями, 67,14 % – побутовим справам, 54,28 % – читанню книг, 32,85 % – прослуховуванню музики.

Дані анкетування батьків дітей молодшого віку показали, що 98,57 % вважають, що заняття з фізичної культури покращують здоров'я дітей, 78,57 % опитуваних батьків відзначили, що заняття з фізичної культури підвищують працездатність, 3,1 % вважають їх необхідними для зняття стресу.

Як зазначає Бондарчук О.М., батькам і вчителям важливо формувати цікавість дітей до цих видів рухової активності, оскільки від арсеналу рухів, яким володіє дитина залежить обсяг рухової активності в майбутньому [2].

Наші дослідження свідчать, що 35,71 % батьків займаються у вільний час фізичною культурою самостійно, разом з дітьми виконують фізичні вправи лише 25,71 %. Значна кількість опитаних (78,57 %) знайомі з системою фізкультурно-оздоровчої роботи в школі, 21,43% – ні. Слід зауважити, що 77,14 % батьків вважають, що форми фізкультурно-оздоровчої роботи в школі достатні для забезпечення необхідного рівня здоров'я дітей, у той же час, батьки вказали, що лише 7,13 % дітей виконують необхідний руховий режим, який для дітей молодшого віку складає 17-18 годин на тиждень. Більшість дітей (44,28 %) виконує загальний обсяг рухової активності протягом 6-8 годин на тиждень.

Опитування виявило, що 98,57 % дітей до школи ходять з гарним настроєм і позитивними емоціями, 17,14 % з відчуттям радості відвідують навчальний заклад, мають добрий сон – 94,28 %. Однак за даними анкетування 60 % дітей інколи плачуть, 82,86 % дітей

не втомлюються від навантажень, проте 17,14 % швидко втомлюються від захворювань, які мають, або навантажень.

Опитування батьків показало, що вони не мають необхідного рівня знань з організації системи фізичного виховання та її значення для покращення здоров'я та рівня фізичної підготовленості дітей.

Висновки:

1. Співпраця сім'ї та школи, за умов її ефективної організації, може стати суттєвим важелем активізації залучення дітей до занять фізичною культурою.

2. Опитування показало, що 77,14 % батьків вважають, що форми фізкультурно-оздоровчої роботи достатні для забезпечення необхідного рівня здоров'я дітей, однак батьки зазначають, що рівень рухової активності низький, лише 7,13 % дітей виконують необхідний руховий режим, який для дітей молодшого шкільного віку складає 17-18 годин на тиждень. Це свідчить про необхідність активізації фізичної активності батьків шляхом залучення до участі у фізкультурно-спортивних заходах.

3. Проведене анкетування дозволило визначити шляхи вдосконалення роботи сім'ї та школи у фізичному вихованні:

- освіта батьків з питань організації системи фізичного виховання й оздоровлення дітей у сім'ї;
- організація системи контролю за фізичним станом дітей;
- корекція фізичного стану дітей засобами фізичної культури в сім'ї;
- покращення стосунків, взаємодовіри між дітьми та їх батьками.

Таким чином, взаємодія сім'ї та школи сприяє підвищенню ефективності системи фізичного виховання молодших школярів.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку полягають у поглибленому вивченні й у розширеному аналізі засобів і методів співпраці батьків зі школою, спрямованих на розвиток фізичного здоров'я та фізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку.

Список літературних джерел:

1. Апанасенко Г.Л., Попова Л.А. Индивидуальное здоровье: теория и практика. К.: Медкнига, 2011. 108 с.
2. Бондарчук О.М. Взаємодія школи та сім'ї у фізичному вихованні учнів першого класу: дис. канд. наук : спец 13.00.04. Л., 2012. 72 с.
3. Вільчковський Е.С., Козленко М.П., Цвек С.Ф. Система фізичного виховання молодших школярів: навч.-метод. посіб. для викл. та студ вищ. навч. закл. освіти І і 2 рівня акредитації. К.: ІЗМН, 1998. 232 с.
4. Вільчковський, Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навчальний посібник для студ. дошкільних факультетів вищ. пед. навч. закладів. 3-тє вид., стер. Суми: Університетська книга, 2017. 428 с.
5. Гнітецький Л.В. Формування потреби займатися фізичними вправами у дітей молодшого шкільного віку : автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту; Волинський ДУ ім. Лесі Українки. Луцьк 2000. 24 с.
6. Гаджиев О.І. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні та розвитку учнів початкових класів. Таврійський вісник освіти. 2016. № 4 (56). С. 162–167.
7. Гущина С. В. Воспитание ценностного отношения школьников к физической культуре. Олімпійський спорт і спорт для всіх: тези доп. ІХ Мінарод. наук. конгр. К., 2005. С. 127.
8. Данилевич М.В. Співпраця сім'ї та школи у фізичному вихованні учнів середнього шкільного віку: дис. канд. наук з фіз. виховання і спорту: спец. 24.00.02; Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 1999. 198 с.
9. Дубогай А. Д., Мовчан Л.В. Фізкультура: Ми та діти. К.: Здоров'я, 1990. 146 с.

References:

1. Apanasenko G.L., Popova L.A. (2011). Individual health: theory and practice. K.: Medkniga, 108 p.
2. Bondarchuk O.M. (2012). Interaction of school and family in physical education of first grade students: Candidates thesis: special 13.00.04. L., 72 p.
3. Vilchkovsky E.S., Kozlenko M.P., Tsvek S.F. (1998). System of physical education of junior schoolchildren: teaching method. manual for stud. and prof. of universities of 1 and 2 accreditation level. K.: IZMN, 232 p.
4. Vilchkovsky, E.S., Korkok O.I. (2017). Theory and methods of physical education of preschool children: a manual for the student. preschool faculties higher. ped teach establishments 3rd ed., Sumy: University's book, 428 p.
5. Hnitsky L.V. (2000). Formation of the need to practice physical exercises in junior schoolchildren: author's abstract. Extended abstract of Cand.thesis; Lesia Ukrainka Volyn state university.. Lutsk 24 p.
6. Hadzhyiev O.I. (2016). Interaction of school and family in the upbringing and development of elementary school students. Taurian Journal of Education. No. 4 (56). Pp. 162-167.
7. Gushchina S.V. (2005). Education of the school's value attitude to physical culture. Olympiysky sport i sport for all: Abstracts of papers of. IX International. sciences. conf. K., p. 127.
8. Danilevych M.V. (1999). Cooperation of family and school in the physical education of pupils of secondary school age: diss. Cand.thesis: special 24.00.02; Lesia Ukrainka Volyn State University of. Lutsk, 198 p.
9. Dubogay A.D., Movchan L.V. (1990). Physical education: We and children. K.: Health, 146 pp.

10. Корнієнко С.М. Педагогічні основи фізичного виховання молодших школярів у системі родина школа: дис.канд наук: 13.0007. Т., 2001. 223 с.
11. Москаленко Н.В. Фізичне виховання молодших школярів: монографія. Дніпропетровськ: Інновація, 2014. 177 с.
12. Огністий А.В. Теоретико-методичні основи фізичного виховання учнів молодшого шкільного віку. Т.: ТАЙП, 2012. 43 с.
13. Перегудова О.А. Нетрадиційні методики збільшення рухової активності учнів початкових класів. Молода спортивна Україна: Зб.наук пр. з галузі фіз. культури і спорту. Вип. 6. Л.: Вид. дім «Панорама», 2002. Т.1. С. 320-323.
14. Шукасва А.В. Методика физического воспитания в начальной школе: Учеб. пособие для студ. сред. спец. учеб. заведений. М.: Изд-во ВЛАДОС ПРЕСС, 2003. 248 с.
15. Електронний ресурс. Режим доступу до ресурсу: <https://vseosvita.ua/library/vzaemodia-simi-ta-skoli-u-formuvanni-osobistosti-skolara-1289.html>
10. Kornienko S.M. (2001). Pedagogical bases of physical education of junior pupils in the system of the native school: Cand.thesis: 13.0007. T., 223 p.
11. Moskalenko N.V. 2014. Physical education of junior pupils: a monograph. Dnipropetrovsk: Innovation, 177 pp.
12. Ognisty A.V. (2012). Theoretical and methodological foundations of physical education of pupils of junior school age. T.: TIME, 43 p.
13. Peregudova O.A. (2002). Nontraditional methods of increasing the motor activity of elementary school students. Young sportsmen in Ukraine: Coll. of sci. works. From the branch of Phys. culture and sport. Iss. 6. L.: Pub. House "Panorama", Vol.1. Pp. 320-323.
15. Shukaiyeva A.V. (2003). Methods of physical education in elementary school: Textbook. allowance for stud. n specialist. studies. institutions. M.: Publishing house VLADOS PRESS, 248 p.
15. Electronic resource. Mode access to the resource: <https://vseosvita.ua/library/vzaemodia-simi-ta-skoli-u-formuvanni-osobistosti-skolara-1289.html>

DOI: 10.31652/2071-5285-2019-7-26-20-25

Відомості про авторів:

Вахтангішвілі М.В.; orcid.org/0000-0002-7972-7215; mankozavr@gmail.com;
Придніпровська державна академія фізичної культури та спорту, вул Набережна Перемоги, 10,
Дніпро, 49094, Україна